

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 161/2016-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júna 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, advokátska kancelária, Podbrezovská 34, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 476/2015 z 19. novembra 2015 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 476/2015 z 19. novembra 2015 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 476/2015 z 19. novembra 2015 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet jeho advokátky JUDr. Eleny Ľalíkovej, advokátska kancelária, Podbrezovská 34, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 161/2016-9 z 15. marca 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), v časti, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 476/2015 z 19. novembra 2015 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní o ochranu osobnosti Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 46 Coch 2/2003-581 z 28. mája 2012 uložil obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], Bratislava (ďalej len

„žalovaná“), aby sa sťažovateľovi vystupujúcemu v procesnom postavení žalobcu ospravedlnila v súvislosti s viacerými článkami uverejneným v denníku SME v roku 2002.

Na základe odvolania žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 10 Co 74/2015 z 26. marca 2015 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a zároveň rozhodol, že sťažovateľovi nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania a žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná dovolanie, ktoré najvyšší súd prvým výrokom napadnutého uznesenia odmietol ako procesne neprípustné. Druhým výrokom napadnutého uznesenia najvyšší súd rozhodol, že *„Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania“*.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v rámci prípravy dovolacieho konania mu okresný súd zaslal dovolanie žalovanej s tým, aby sa k nemu vyjadril. Urobil tak podaním z 10. júla 2015, ktoré bolo okresnému súdu (osobne) doručené 14. júla 2015. Vo svojom vyjadrení sťažovateľ žiadal dovolanie žalovanej odmietnuť a *„zaviazať žalovanú zaplatiť žalobcovi na trovách dovolacieho konania sumu 107,66 €, ako odmenu za 1 úkon právnej služby... k rukám JUDr. Eleny Lalikovej v lehote do 3 dní“*. Avšak najvyšší súd vychádzajúc z toho, že *„Žalobca sa k (novému) dovolaniu žalovaného nevyjadril“*, sťažovateľovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, čo stručne odôvodnil takto: *„V dovolacom konaní procesne úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.) Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože v súvislosti s dovolacím konaním mu žiadne trovy nevznikli.“*

Podľa názoru sťažovateľa *«Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu hlavne tam, kde postup súdu vybočuje z pravidiel upravujúcich toto konanie v dôsledku svojvôle alebo závažného pochybenia súdu, napr. z dôvodu nedostatočného oboznámenia sa s obsahom spisu a tento „úlet“ sa negatívne premietol do výsledku rozhodovania o náhrade trov konania; preto taký výrok, založený na vecne nesprávnych*

argumentoch, nemôže byť v súlade s požiadavkami kladenými na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru... Neopodstatneným nepriznaním práva na náhradu trov konania, najvyšší súd zasiahol tiež do majetkového práva (v zložke legitímneho očakávania), garantovaného čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 Protokolu č. 1 k dohovoru.».

Sťažovateľ v petite žiadal, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. KP 3/2016-30, Cpj 12/2016 z 20. mája 2016 vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu, v ktorom uviedla, že najvyšší súd pri svojom rozhodovaní „vychádzal z obsahu súdneho spisu, z ktorého bolo zrejmé, že žalobca podal návrh na priznanie náhrady trov dovolacieho konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia v celkovej výške 107,66 Eur. Išlo už o (v poradí) tretie rozhodnutie dovolacieho súdu v prejednávanej veci... predchádzajúce zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšším súdom sa netýkalo merita veci...“

Argumentácia žalobcu bola uvedená v jeho predchádzajúcich vyjadreniach vo veci a jeho vyjadrenie po opätovnom podaní dovolania, ktoré bolo vybavené ostatným uznesením dovolacieho súdu..., obsahovalo len opakovanie argumentácie použitej už v predchádzajúcom štádiu dovolacieho konania... Preto najvyšší súd v uznesení napadnutom ústavnou sťažnosťou sťažovateľa nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania a konštatoval, že žalobcovi žiadne trovy spojené s dovolacím konaním nevznikli. Dovolací súd vychádzal z toho, že ostatné vyjadrenie žalobcu vo veci neobsahuje takú novú skutkovú a právnu argumentáciu vo veci, aby toto vyjadrenie bolo možné považovať za úkon právnej pomoci účelný pri uplatňovaní práv žalobcu v tomto štádiu dovolacieho konania...

Nemožno teda konštatovať..., že najvyšší súd bol nedostatočne oboznámený so spisom, a preto nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania...

Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 142 ods. 1 O. s. p.).

Vychádzajúc z daného zákonného ustanovenia najvyšší súd nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania a konštatoval, že žalobcovi žiadne trovy spojené s dovolacím konaním nevznikli...

Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd zastáva názor, že sťažovateľ bezdôvodne namieta, že rozhodnutím najvyššieho súdu bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. “.

Dňa 8. júna 2016 bolo ústavnému súdu doručené stanovisko sťažovateľa k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu, v ktorom konštatoval, že vzhľadom na to, že *«dovolací súd sa stotožnil s naším vyjadrením, preto mal nám priznať trovy právneho zastúpenia v dovolacom konaní a nie konštatovať, že „žalobcovi žiadne trovy nevznikli“, keď opak je pravdou»*. Sťažovateľ zároveň požiadal, aby ústavný súd zaviazal najvyšší súd uhradiť mu trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 545,68 €.

Predsedníčka najvyššieho súdu, ako aj sťažovateľ v uvedených podaniach oznámili, že netrávajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 476/2015 z 19. novembra 2015 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Podľa tvrdenia sťažovateľa najvyšší súd pochybil v tom, že napadnutým uznesením mu ako úspešnému účastníkovi dovolacieho konania nepriznal náhradu trov tohto konania napriek tomu, že si sťažovateľ náhradu trov dovolacieho konania uplatnil a vyčíslil vo svojom vyjadrení k dovolaniu z 10. júla 2015, ktoré osobne podal okresnému súdu 14. júla 2015, pričom v odôvodnení tohto rozhodnutia takýto nárok vyslovene deklaroval a najvyšší súd v rozpore so skutočnosťou konštatoval, že v súvislosti s týmto konaním mu žiadne trovy nevznikli.

Podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 151 ods. 1 a 2 OSP o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplývajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 151 ods. 4 OSP ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nevyhlasuje a bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách, súd vyzve účastníka na vyčíslenie trov do troch pracovných dní od doručenia výzvy. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane.

Citované ustanovenia § 151 ods. 1, 2 a 4 OSP sú pre konajúci súd záväznými pravidlami upravujúcimi postup súdu pri rozhodovaní o trovách konania. Z tohto hľadiska ich možno chápať ako procesné garancie realizovateľnosti práva účastníka na náhradu trov konania, ktoré mu Občiansky súdny poriadok (§ 142 ods. 1 OSP) vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu priznáva.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu

ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08).

Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne

neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, IV. ÚS 481/2013).

Napadnutým uznesením najvyšší súd nepriznal sťažovateľovi náhradu trov dovolacieho konania, k čomu v odôvodnení tohto uznesenia uviedol:

„Žalobca sa k (novému) dovolaniu žalovaného nevyjadril...“

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.) Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože v súvislosti s dovolacím konaním mu žiadne trovy nevznikli.“

Ústavný súd zistil, že vyjadrenie sťažovateľa k dovolaniu z 10. júla 2015, ktoré osobne podal okresnému súdu 14. júla 2015, okresný súd listom sp. zn. 46 Coch 2/2003 zrejme nesprávne datovaným „3. 7. 2015“ zaslal najvyššiemu súdu „za spisom 46 Coch 2/2003“, ktorý bol najvyššiemu súdu „doručený dňa 6. 7. 2015 – ZO: 136/15“. Podľa poštovej doručky predmetnú zásielku na najvyššom súde prevzala splnomocnená osoba 17. júla 2015.

Ako z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, najvyšší súd skutočnosť, že sťažovateľ, ktorý v predmetnom konaní vystupoval v procesnom postavení žalobcu, bol vo veci úspešný, nepopiera, a vyslovene deklaruje aj jeho nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Napriek skutočnosti, že v čase rozhodovania o podanom dovolaní najvyšší súd preukázateľne disponoval vyjadrením sťažovateľa z 10. júla 2015, v odôvodnení napadnutého uznesenia tvrdí, že „Žalobca sa k (novému) dovolaniu žalovaného nevyjadril“.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na právny názor vyslovený v odbornej literatúre, podľa ktorého aj stručná požiadavka účastníka konania, či už v žalobe

alebo v priebehu konania „žiadam trov“, predstavuje zatiaľ síce ešte nešpecifikovaný, ale predsa len relevantný návrh na priznanie náhrady trov konania. Z už citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že na to, aby sa priznala náhrada trov konania, treba navrhnúť spravidla pred rozhodnutím vo veci samej aj výrok o náhrade trov konania a predložiť vyčíslenie tejto náhrady, pretože bez vyčíslenia nemožno takúto náhradu priznať. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trov konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných (nie kalendárnych) dní od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, treba považovať nielen rozsudok vo veci samej, ale aj každé iné rozhodnutie, teda aj uznesenie, ktorým sa konanie končí. Ak účastník v tejto lehote trov konania nevyčísli, súd mu z úradnej povinnosti prizná len náhradu trov konania, ktoré vyplývajú zo spisu, a to do okamihu vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. To však neplatí pre náhradu trov právneho zastúpenia. To znamená, že trov právneho zastúpenia treba vždy v ustanovenej lehote vyčísliť, inak ich náhradu súd nemôže priznať. Účastníkovi, ktorý v lehote troch pracovných dní nevyčísli trov konania a zo spisu mu okrem trov právneho zastúpenia iné trov nevyplývajú, súd náhradu trov konania neprizná. V tomto prípade súd nie je viazaný podľa § 170 ods. 1 OSP rozhodnutím o priznaní náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Súd namiesto vyhláseného prisudzujúceho výroku o trovách konania uvedie v písomnom vyhotovení rozhodnutia výrok o nepriznaní trov konania (IV. ÚS 481/2013).

Z ustanovení § 151 OSP vyplýva, že zákon odlišuje rozhodnutie súdu o trovách konania a o náhrade trov konania. Toto odlíšenie má význam pre samotné rozhodnutie. Výrok rozhodnutia bude totiž odlišný podľa toho, či rozhoduje o trovách konania alebo o náhrade trov konania. Výrok rozhodnutia o trovách konania je vyjadrením, že súd o nich definitívne rozhodol tak, že účastníkom ich náhradu nepriznáva a výrok rozhodnutia o náhrade trov konania vyjadruje založenie povinnosti niektorého z účastníkov na ich náhradu. O trovách konania musí súd rozhodnúť v zásade vždy, ak sa konanie končí. Na rozdiel od toho o náhrade trov konania súd rozhodne iba vtedy, ak tak navrhne niektorý z účastníkov konania (okrem rozhodovania o náhrade trov štátu podľa § 151 ods. 6 OSP).

(Krajčo, J., Sučanská, D., Čierna, A., Krajčo, O. *Občiansky súdny poriadok – Komentár*. V. aktualizované vydanie. Bratislava : Eurounion, 2010. s. 580 — 582), (IV. ÚS 481/2013).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ, ktorý mal v dovolacom konaní plný úspech, si nárok na náhradu trov dovolacieho konania riadne uplatnil a trovy pozostávajúce výlučne z trov právneho zastúpenia aj vyčíslil, pričom najvyšší súd v napadnutom uznesení jeho nárok na náhradu trov dovolacieho konania deklaroval. Ak za uvedenej situácie najvyšší súd sťažovateľovi trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože ním vykonaný právny úkon prehliadol, tak podľa názoru ústavného súdu nerešpektoval relevantnú právnu úpravu, resp. nesprávne aplikoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Z uvedeného dôvodu sa napadnuté uznesenie vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania javí ako svojvoľné a vzhľadom na rozpor výrokovej časti s odôvodnením i zmätočné. Na základe uvedených skutočností ústavný súd v zhode so sťažovateľom zastáva názor, že výrok napadnutého rozhodnutia o náhrade trov dovolacieho konania je arbitrárny.

Obranu predsedníčky najvyššieho súdu spočívajúcu v tvrdení, že „*dovolací súd vychádzal z toho, že ostatné vyjadrenie žalobcu vo veci neobsahuje takú novú skutkovú a právnu argumentáciu vo veci, aby toto vyjadrenie bolo možné považovať za úkon právnej pomoci účelný pri uplatňovaní práv žalobcu v tomto štádiu dovolacieho konania*“, ústavný nemohol akceptovať, pretože z odôvodnenia napadnutého uznesenia takáto skutočnosť vôbec nevyplýva.

Nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 OSP, m. m. I. ÚS 243/07), pritom starostlivo prihliadnuť na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2

OSP) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Aj Európsky súd pre ľudské práva v minulosti judikoval, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Krasa c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, bod 30). Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci (rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. 12. 1994, *Annuaire*, č. 303-B).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým sťažovateľovi nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, došlo k zásadnému procesnému excesu, ktorý odôvodňuje záver o jeho ústavnej neakceptovateľnosti a neudržateľnosti, a to aj napriek zdržanlivosti, ktorú ústavný súd štandardne uplatňuje pri ústavnom prieskume súdnych rozhodnutí týkajúcich sa trov konania. Z uvedeného dôvodu ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu), preto napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 56 ods. 2

a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Úlohou najvyššieho súdu preto bude opätovne rozhodnúť o náhrade trov dovolacieho konania s tým, že zohľadní všetky relevantné skutočnosti, ktoré v priebehu dovolacieho konania, ako aj konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyšli najavo.

III.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní zo 6. júna 2016 vyčíslila trovy konania celkovou sumou 545,68 € pozostávajúcou z odmeny za tri úkony právnej služby – príprava a prevzatie veci, spísanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu – vykonané v roku 2016, k týmto úkonom prislúchajúce režijné paušály, ako aj 20 % daň z priadnej hodnoty.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej sume 363,79 € z dôvodu

trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) v sume po 143 € a dva režijné paušály v sume po 8,58 €, ktoré zaviazal uhradiť najvyšší súd (bod 3 výroku nálezu). Za tretí úkon právnej služby, ktorým sťažovateľ realizoval svoje procesné oprávnenie, t. j. „možnosť vyjadriť sa“ k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu, mu ústavný súd náhradu nepriznal, pretože jeho obsahom neboli žiadne nové skutočnosti, ktoré by podstatnou mierou prispeli k objasneniu danej veci (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2016